

Belediye Kütüphaneleri ve Kentin Okuma Kültüründeki Rolü: Nilüfer Belediyesi Örneği

Dilber Koç

Nilüfer Belediyesi, Türkiye, dilberkoc@nilufer.bel.tr

Öz

“Türkiye’de Okuma Kültürü Haritası” sonuçları (TÜİK, 2013) Türkiye’de okuma oranının yılda 7,2 kitap ile sadece binde bir oranında kaldığını gösteriyor. Bursa özelindeki sonuçlara bakıldığında; bir yıl içinde okunan kitap sayısı 4,1-5,0 olarak Türkiye ortalamasının da altında kalıyor. Bu sonuçları doğuran nedenler ulusal ve yerel düzeyde pek çok kurumu ilgilendirir kuşkusuz. Ancak bu bildiride Belediyelerin okuma kültürü çalışmalarındaki rolü Nilüfer Belediyesi Kütüphane politikaları ve uygulama örnekleri üzerinden ele alınacaktır.

Nilüfer Belediyesi’nin 2015-2019 stratejik planındaki, toplumsal gelişim amacına hizmet eden hedeflerden biri “Nilüfer’de kütüphane ve okuma kültürünün yaygınlaşmış kent kültürü olarak içselleşmesine katkı sağlayacak faaliyetler gerçekleştirilmektir”.

Stratejik planlamada yer verilen bu hedefin hayata geçirilmesi ancak bu hizmete inanan yönetim anlayışı ile mümkün olabilmektedir. Hizmetin vatandaşın alışkanlıklarını dönüştürecek denli nitelikli olabilmesi ise kurumsal alt yapı ve uygulama yöntemlerine bağlıdır.

Nilüfer Belediyesi kütüphanelerinin hizmet kapsamları, sunulma ve sürdürülme yöntemleri 2007 yılından bu yana Nilüfer Belediyesi’nce yürütülen kütüphane hizmeti deneyimi ile yorumlanmaktadır.

Mekânların konforlu ve kullanıcı ihtiyaçlarına göre inşa edilmesi, koleksiyonun güncel tutulması, yazar ve okurun bir araya gelebileceği etkinlikler yapılması, farklı yaş ve okuma ilgilerine yönelik atölyeler düzenlenmesi, dijital kaynak erişim seçenekleri sağlanması, okul-aile gibi sosyal alanlarda proje/yarışmalarla okuma gündemleri yaratılması, dezavantajlı grupların kütüphane hizmetlerine erişiminin

sağlanması, personelin genel ve özel alanlarda eğitimlerinin desteklenmesi, çalışma saatlerinin kullanıcıların tümünün faydalanmasına imkân sağlaması bu hizmet yorumundaki öncelikleri oluşturmaktadır.

Nilüfer Belediyesi, kütüphane hizmetlerine ayırdığı kaynak ve personelin önemli bölümünü saba çalışmalarında değerlendirmekte, okuyucuyu doğrudan hizmete yönlendirmektedir.

Okul öncesi çocuklar ve engelliler için muhtarlıklardan alınan ev adreslerine yapılan ziyaretler, çocuk ve gençler için millî eğitim aracılığıyla okullarına, hatta sınıflarına yapılan ziyaretler, yetişkinler için bağlı oldukları kurumlara, derneklere, sendikalara, okuma gruplarına yapılan ziyaretler okuyucu ile en etkin iletişimin kurulduğu çalışmaları oluşturmaktadır.

Kütüphaneyi tanımak veya ilgili etkinliğe katılmak isteyen grupların Nilüfer Belediyesi araçları ile ulaşımını organize etmek, üzerinde kütüphanenin izini taşıyan kitapları etkinlikler bağlamında armağan ederek okuyucunun kitaplığını zenginleştirmek de okuyucunun kütüphane ile olan ilişkisini ve okuma ilgisini geliştirmektedir.

2011 yılında Türk Kütüphaneciler Derneği “En İyi Halkla İlişkiler Uygulayan Kütüphane Ödülü” ve 2014 yılında Okul Kütüphanecileri Derneği “Kütüphane ve Okuma Kültürüne Katkı Ödülü”ne layık görülen Nilüfer Kütüphaneleri bu ödüllerini “Kütüphaneler yaşayan yerlerdir,” anlayışını benimseyerek verdiği hizmete borçludur.

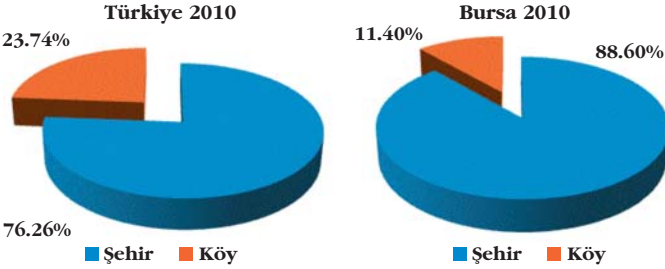
Bildirinin tam metninde Nilüfer Belediyesi Kütüphanelerinin okuma alışkanlığını geliştirmeye yönelik çalışmalarının dayanakları, materyal örnekleri, proje çıktıları ve sayısal verileri ele alınmaktadır.

Anabtar Kelimeler: Nilüfer kütüphaneleri, okuma alışkanlığı, saba çalışması.

Giriş

Kütüphane hizmetlerine yönelik görevler ve sorumluluklar Belediye Kanunu'nun 77. Maddesinde yer almaktadır. Ancak kütüphane hizmetinin hangi politikayla ve ne tür standartlarla yürütüleceğine dair yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu durum kütüphane hizmetlerinin belediyeler tarafından yerine getirilmemesine veya farklı yorumlarla yürütülmesine neden olmaktadır.

Türkiye'de şehirleşme hızının artması, belediyelerin hizmet önceliklerini de etkilemiştir. Bursa ili şehirleşme oranı da ve yıllık nüfus artışı da Türkiye ortalamasının üzerindedir. TÜİK 2010 istatistiklerine göre kentlerde yaşayan nüfus oranı %76,2, kırsalda yaşayan nüfus oranı %23,74'tür (Şekil 1a). Bursa'da %88,60 oranında kentte, %11,40 oranında köylerde (Şekil 1b).

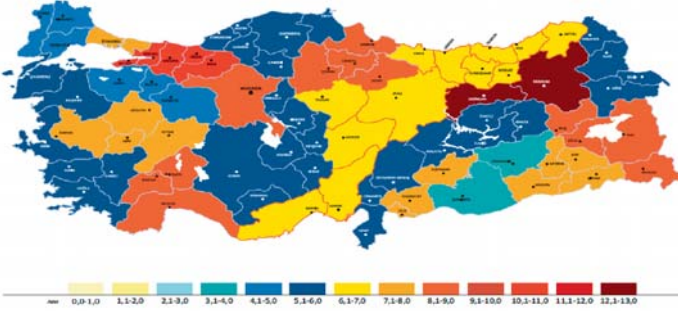
Şekil 1a. TÜİK 2010-Türkiye'de şehirlerde yaşayan nüfus | Şekil 1b. TÜİK 2010-Bursa ilinde şehirde yaşayan nüfus

Bu durum sosyal ve kültürel hizmet alanlarında, bireysel ve toplumsal farkındalıkların, kentlilik bilincinin kazanılmasına hizmet edecek çalışmalara duyulan ihtiyacı belirginleştirmiştir. Kütüphane hizmetleri özelinde bu ihtiyaç, belediyelerin vatandaşlarına sunduğu sosyal ve kültürel hizmet kapsamının ötesinde "okuma kültürü" çalışmalarına odaklanma gereğine işaret etmektedir.

Okuma Kültürü Haritası

Vatandaşların okuma alışkanlıklarını ortaya koymayı hedefleyen "Türkiye'de Okuma Kültürü Haritası" (TÜİK, 2013) Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Van ve Zonguldak illerini

kapsayan, 6.212 kişi ile alan araştırması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma Türkiye’de okuma oranının yılda 7,2 kitap olduğunu göstermektedir. Bursa ilindeki oranlara bakıldığında bir yıl içinde okunan kitap sayısı 4,1-5,0 olarak Türkiye ortalamasının da altında kalmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Türkiye’de Okuma Kültürü Haritası” TÜİK, 2013 - Okuma Oranları

Halk kütüphanelerinin varlığı %77 oranında bilinmesine rağmen genellikle halk kütüphanelerinden yararlanma ihtiyacı duyulmadığı belirtilmiştir.

Halk kütüphanelerini kullanmama gerekçeleri ise şöyle sıralanmıştır:

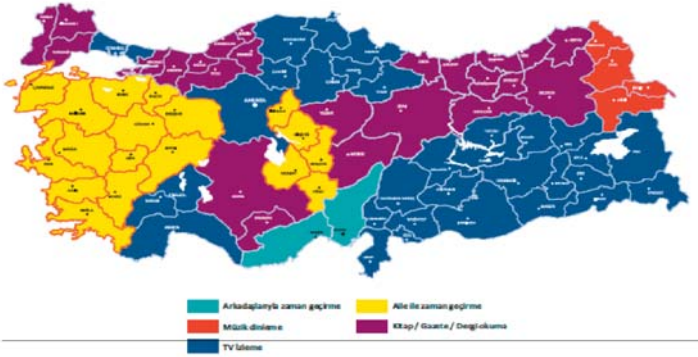
- Kütüphane kullanma alışkanlığım yok (%43,5)
- Okumayı sevmiyorum (%16,2)
- Bilgi ihtiyacımı internetten karşılıyorum (%12,1)
- Kütüphaneyi sevmiyorum (%9,4)
- Diğer kütüphanelerden yararlanıyorum (%6,2)
- Zamanım yok (%4,1)
- Kütüphane uzak/yerini bilmiyorum/ kütüphane yok (%4,6)

Aynı araştırmada kitap okuyanlara ilişkin oranlar ise şöyledir.

- Seçici ve düzenli okuyanlar (yılda ortalama 14,5 kitap okuyor)
- 7-14 yaş grubu bireyler (yılda ortalama 12 kitap okuyor)
- Kadınlar (yılda ortalama 7,3 kitap okuyor)
- Erkekler (yılda ortalama 7,1 kitap okuyor)
- Bekârlar (yılda ortalama 10,1 kitap okuyor)
- Yaşamının büyük kısmını büyükşehirde geçirenler (yılda ortalama 7,7 kitap okuyor)

- Aylık 3.001-5.000 TL arasında geliri olanlar (yılda ortalama 10,9 kitap okuyor)
- 4 kişilik aile bireyleri (yılda ortalama 7,6 kitap okuyor)
- Evinde internet bağlantısı bulunanlar (yılda ortalama 8,4 kitap okuyor)
- Öğrenciler (yılda ortalama 11,1 kitap okuyor)

Son olarak araştırmadaki boş zamanların nasıl değerlendirildiğine dair tercihlere bakıldığında Bursa'da aile ile zaman geçirme tercihi görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Türkiye'de Okuma Kültürü Haritası (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2014) – Boş Zamanları Değerlendirme Tercihleri

Kütüphane hizmeti sunarken, belediyelerin hizmet kapsamlarını ve içeriklerini oluşturmada bu ve benzeri araştırmalar katkı sağlar niteliktedir.

Nilüfer'de genç ve sosyo-kültürel düzeyi yüksek nüfusun varlığı (TÜİK, 2013), belediyenin kütüphane hizmeti sunma ihtiyacını ve beraberinde yararlanma oranlarını yükseltmiştir. Bu çalışmada, Bursa Nilüfer Belediyesi'nin kütüphane hizmeti ve okuma alışkanlığı uygulama deneyimlerinden yola çıkmıştır.

Kütüphane Yönetim Yaklaşımı

Belediye kütüphane hizmetlerinin stratejik planda yer alması, hedeflerinin, süreçlerinin, yönetmelik ve talimatlarının belediye meclisi kararları ile hayata geçirilmesi hizmetin kurumsallaşması açısından önem taşımaktadır.

Nilüfer Belediyesi'nde 2015-2019 Stratejik Planında, Kütüphane Müdürlüğü, S.H.3. TOPLUMSAL GELİŞİM amacına hizmet etmektedir. Kütüphane Müdürlüğü bu amaca ulaşmak üzere belirlenen hedeflerden 9.“Nilüfer’de kütüphane ve okuma kültürünün yaygınlaşarak kent kültürü olmasını sağlayacak faaliyetler gerçekleştirmek” olarak belediye meclisinin onayını almıştır.

Belediye yönetim organizasyonunda, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren Kütüphane Hizmetleri Bürosu, 2014 yılında Kütüphane Müdürlüğü olmuştur.

Nilüfer Belediyesi'nin ilçe genelinde kütüphane hizmeti 2007 yılı sonunda başlamış, 2016 yılı itibariyle 5 farklı mahallede devam etmektedir. Kütüphane mekânlarının ikisi (Akkılıç Kütüphanesi ve Şiir Kütüphanesi) merkez mahallelerde, ikisi (Demirci Kütüphanesi ve Çocuk Kütüphanesi) merkeze uzak mahallelerde/köylerde, biri merkeze yakın (Üçevler Kütüphanesi) mahallede konumlanmıştır. Ayrıca Kütüphane Müdürlüğü'ne bağlı olan, ancak kütüphane hizmeti vermeden dolaylı olarak aynı kapsama hizmet eden Göl Yazıevi bulunmaktadır.

Kütüphane hizmeti için belirlenen belediye binaları, sonradan kütüphane işlevine uygun olarak düzenlemiştir. Bu yapılardan Demirci Kütüphanesi, Çocuk Kütüphanesi ve Göl Yazıevi restore edilmiş yapılardır.

Kütüphane mekânlarının işleyişi, çalışma günleri, saatleri gibi konularda kamusal alandaki hizmet standartları dışında, vatandaşın ve mahallelerin ihtiyaçlarına göre haftanın yedi günü ve akşam geç saatlere kadar düzenlenmiştir. Yönetim tarafından bu düzenlemenin gerektirdiği personel ve ekipman sağlanmıştır. Kütüphane Müdürlüğü proje/etkinlik yapılabilmesine ve bunların sürdürülebilir olmasına olanak sağlayacak bütçe kalemlerinin planlamada yer almasını sağlamıştır.

Kütüphane ve Okuma Alışkanlığı

“Okuma alışkanlığı” konusu ve bu alışkanlığın günümüzdeki durumu, ulusal ve/ya uluslararası çok sayıda politikayla, kurumla ilişkilendirilebilir kuşkusuz. Nilüfer’de okuma yazma bilenlerin oranı Türkiye ve Bursa oranlarının üzerindedir

(TÜİK, 2013). Ancak kitap okuma oranı Bursa’da, Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Nilüfer özelinde bu araştırmanın istatistiklerine ulaşılammıştır. Ancak sosyo-kültürel düzeyi bu konuda iyimser beklentiye neden olmaktadır.

Nilüfer Belediyesi kütüphane hizmetlerinin kapsamı, mevcut okuma alışkanlığı tablosu ile yakından ilgilidir.

Buna göre Nilüfer Kütüphanelerinde yürütülen okuma alışkanlığı çalışma alanları şöyledir:

- Kütüphane mekânında yürütülen çalışmalar
  - o Kütüphanelere ilk kez gelen yararlanıcılar için
  - o Kütüphaneye sürekli gelen yararlanıcılar için
- Kütüphane dışında (sahada) yürütülen çalışmalar
  - o Kütüphane hizmetlerini tanıtan, katılmaya çağıran faaliyetler
  - o Kütüphane hizmetlerini farklı sanat disiplinleri ile yorumlayan çalışmalar

Nilüfer Kütüphaneleri ortak ağ (googledrive) üzerinden, raporlama, randevu, iç ödünç, tutanak vb. ortak formları kullanabilmektedir.

Kütüphanelerde yapılan etkinlik ve atölyelere katılan okuyucularla, ayrıca bireysel okuyucularla değerlendirme anketleri yapılmaktadır. Ayrıca okuyucular aradığı kitabı bulamadıklarında, satın alınması için hazırlanan formlarla talepte bulunabilmektedir.

Kütüphane Mekânında Yürütülen Çalışmalar

Kütüphanelere ilk kez gelen kullanıcılar

İlk kez kütüphaneye gelen bireysel yararlanıcılar için kütüphane girişinde danışma personeli bulunmaktadır. Sözlü bilgilendirme yanında broşür vb. kütüphane tanıtım materyallerinden sunmaktadır. Üye olmak isteyenlerin anında fotoğrafları çekilip üye kartları basılmaktadır. Bu sistem ile okuyucuların ilk ziyaretlerinde ödünç kitap alabilmeleri ve ikinci ziyaretlerini yapma koşulu yaratılmaktadır.

İlk kez gelecek öğrenci grupları, gelmek istedikleri kütüphane için randevu almaktadırlar. Grup kapıda karşılanarak, kütüphane mekânında öğretmen ve görevli eşliğinde inceleme

yapmaktadır. Kütüphanelerin tümünde yaklaşık 70cm x 100 cm boyutlarında büyütülmüş resimli kitaplar bulunmaktadır.

Hizmet tanıtımı ardından yaş gruplarına göre bu kitaplar kütüphane görevlisi tarafından okunmaktadır. Gruplara hikâye anlatıcılığı eğitimi almış görevliler tarafından hikâye anlatımı da yapılmaktadır. Bu tanışmaların ardından çocuğun evde ailesi ile paylaşacağı, üyelik formu ve kütüphane broşürleri verilmektedir.

Grup ziyaretleri ardından çocukların (özellikle anasınıfı ve ilkokul düzeyinde), hafta sonları ailelerini kütüphaneye gelmeye ikna ettikleri, tıpkı öğrendikleri gibi kütüphaneyi onlara tanıttıkları ve ödünç kitap aldıkları sıkça görülmektedir.

Kütüphaneyi düzenli olarak kullanan yararlanıcılar

Kütüphanelerde yapılan ödünç-iade işlemlerinde yenilikçi yaklaşımlar takip edilmektedir. Bu yaklaşımla Üçevler Kütüphanesi'ne Selfcheck Kitap Takip Cihazı hizmete alınmıştır. Bu cihaz ile üye TC numarası ile ödünç-iade işlemi yapabilmektedir. Ödünç ve iade sayıları karşılaştırıldığında, görevli yerine yaklaşık üçte bir oranında Selfcheck cihazının kullanıldığı görülmektedir.

Yine yenilikçi yaklaşımla büyük dokunmatik ekranlı Kiosk'lar faaliyete alınmıştır. Kütüphanelerde bilgisayar kullanılan alanlarda konumlandırılan Kiosk'larda tarih, coğrafya, biyoloji içerikli eğlenceli eğitici uygulamalardan her yaşta kullanıcı (özellikle çocuklar ve öğretmenler) yararlanmaktadır.

Günlük gazete ve dergi abonelikleri kütüphanelerin kullanıcı profillerine uygun olarak yapılmaktadır. Örneğin Çocuk Kütüphanesi'nde çocuk dergileri yanında, aile bireylerinin ilgi alanlarına yönelik spor, hobi, magazin, karikatür dergileri de bulundurulmaktadır. Bu sayede çocuk kendi kütüphanesi/okuma deneyimi sırasında aile bireylerinin deneyimini de model olarak görebilmektedir.

Kütüphanelerdeki ücretsiz internet erişimi ve bilgisayarlar, salonlar arasındaki ses yalıtımlı alanlar, ilgilerini çekecek oyun ve bilişim dergileri, çay kahve içebilme olanakları gençlerin sosyal alan olarak kütüphaneyi tercih etmelerini sağlamaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Nilüfer Belediyesi Kütüphane Hizmetlerinin İlçe Nüfusuna Oranı

	2013	2014
Nilüfer İlçesi Nüfus Bilgisi	358.265 (2013 TÜİK)	375.474 (2014 TÜİK)
Kütüphaneden Yararlanma Sayısı	87.402 Kişi	234.441 Kişi
Kütüphane Kullanıcıların Nüfus Oranı	100 Kişinin 24'ü	100 Kişinin 62'si
Kütüphane Kitap Sayısı	67.259 Kitap	78.075 Kitap
Nüfus Başına Kitap Sayısı	100 Kişiye 18 Kitap	100 Kişiye 20 Kitap

Kütüphane Dışında (Sahada) Yürütülen Çalışmalar

Kütüphane hizmetlerini tanıtan, katılmaya çağıran faaliyetler

Nilüfer Belediyesi aylık olarak yayınladığı broşür, kitapçık, gazete gibi ilçe geneline dağıtılan basılı materyallerinde kütüphane etkinliklerine yer vermektedir. Ancak bu kütüphanelerin bilinirliği açısından yeterli olamamaktadır. Bu nedenle mahalle komitelerine, muhtarlara, mahalle demeklerine kütüphaneleri tanıtan bilgiler sunmakta, broşürler dağıtmaktadır.

İlçe Millî Eğitim ile kurumsal yazışmalar yaparak, öğrenci, öğretmen ve okul bilgilerini güncellemektedir. 2015-2016 eğitim yılı başında ilçede eğitim gören 4 binin üzerindeki ilkokul birinci sınıf öğrencilerine Belediye Başkanının mektubu ile geçici kütüphane üye kartları dağıtılmıştır. Kartları ile kütüphaneleri ziyaret eden çocuklara asıl üye kartları basılmaktadır.

Okul idarelerine yapılan düzenli ziyaretler ve tanıtım materyallerinin bırakılması sırasında, öğretmenlerin soru ve taleplerine doğrudan cevap verilerek iletişim kurulmaktadır.

Kütüphane etkinlikleri için okullar ayrı bir programla ziyaret edilmektedir. Konuk yazar söyleşileri veya Yılın Yazarı gibi projelerde konu olan yazarın kitapları armağan edilmektedir. Okul idareleri izin verdiği ölçüde sınıflara girilerek kitaplar ve etkinlik broşürü dağıtılmakta; yazar, eser ve etkinliğe dair bilgilendirme yapılmaktadır. Öğrenciler aileleri ile broşürler aracılığıyla etkinlik bilgisini paylaşabilmekte ve armağan kitapları ile etkinlik günü geldiklerinde yazardan imza alabilmektedir.

Okul öncesi çocukları ve ailelerini kütüphanelerle ilişkilendirmeye yönelik etkinlikler için (Biz Bu Yaz Kütüphanedeyiz) mahallelerdeki anasınıfına ve birinci sınıfa başlayacak çocuklar ve aileleri okul idarecileri, muhtarlar ve mahalle dernekleri aracılığıyla tespit edilmektedir. Bütün bu çalışmalar resmî yollar olmaksızın kütüphane görevlileri tarafından yürütülmektedir. Çocukların adresleri, doğum tarihleri, anne baba isimleri gibi bilgilerle adlarına mektup eşliğinde bir boyama kartı ve boya kalemleri dağıtılmaktadır. Katılımcılar için ikramlık içecek ve atıştırmalıklar, armağan çanta ve kitaplar ile başlayan dört haftalık ziyaret programlanmaktadır. Katılımcıların ulaşmaları, Nilüfer Belediyesi Ulaşım Müdürlüğü tarafından sağlanmaktadır. Yaz boyunca devam eden etkinlikler bir şenlikle noktalanmaktadır. Kırsal mahallelerdeki bu çocuklar ve aileleri, yaz boyunca kütüphanede sosyalleşerek kitaplar ve okuma konusundaki keyifli deneyimler paylaşıp, zorluklara karşı cesaretlendirilerek okula başlamaktadır.

Bu ve benzeri buluşmalar çocuklar kadar ailelerinin, özellikle kadınların okuma cesaretlerini de artırmıştır. Bu nedenle 2013 yılından bu yana AÇEV ile işbirliğine gidilerek Üçevler ve Demirci kütüphanelerinde haftanın 4 günü okuma yazma kursları açılmaktadır.

Saha çalışmaları ile düzenlenen periferideki mahallelerden katılan kadın ve çocukların talepleri hizmetin devamını zorunlu kılmaktadır. Örneğin Nilüfer'de Kadın Hayata Yakın ve Biz Bu Yaz Kütüphanedeyiz etkinliklerine katılan kadınlar kütüphaneye daha çok gelmeyi, sesli kitap okunmasını, bir psikolog ile düzenli görüşmeyi, açık öğretim ilk ve ortaokul derslerine destek alabilmeyi talep etmişler ve talepleri Ben Varım Projesi ile hayata geçirilmiştir. Bu kadınlarda kitaplara ve okumaya karşı ilgi gelişmiştir. Bütün saha çalışmaları sırasında mahallelerdeki kadın dernekleri ile doğrudan görüşülerek, hatta ev ziyaretleri yapılarak etkinlik davetleri sağlanmaktadır. Sahaya çıkan kütüphane görevlileri, üniversitenin fen edebiyat fakültesini, eğitim fakültesini ziyaret ederek katılımcı olabilecekleri etkinlikler ve projelere davetler yapmaktadır. Öğrencilerin grup olarak katılım bildirmeleri halinde belediyenin araçları ile ulaşmaları sağlanmaktadır. Her eğitim yılında eğitimcilere yönelik bir etkinlik gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlik için eğitimcilere okul ziyaretleri yanında, kayıtlı kişisel iletişim bilgilerinden, kütüphane görevlileri tarafından telefonla aranarak katılım çağrıları yapılmaktadır.

Edebiyatla ilgili dernekler ve gruplar ile yüz yüze görüşmeler yapılarak her etkinlikten haberdar olmaları sağlanmaktadır.

Rotary ve Lions kulüpleri gibi sivil toplum kuruluşları ile kütüphane projelerinde işbirliği yapılarak kütüphane hizmetlerinin özellikle proje bazında daha yaygın ve farklı kesimlerde paylaşımı sağlanmaktadır. STK'larla yapılan işbirlikleri aracılığıyla aynı zamanda, Kütüphane Müdürlüğü'ne ulaşan kitap veya kütüphane gibi taleplerin cevaplanma oranı artmaktadır.

Nilüfer Kütüphanelerinin yıl sonu raporlarındaki verilerin, kütüphane mekânları içinde yürütülen çalışmalar kadar saha çalışmalarının katkısı ile sağlandığı yorumlanabilir (Tablo 2). Bundan sonrası için ise kütüphane görevlilerinin; okul, aile ve kütüphane üçgeninde sahada daha çok bulunmaları gerektiği sonucu da çıkarılabilir.

Farklı alanlarda yürütülen çalışmalar

Kütüphane hizmetleri kapsamında yetişkinlere, gençlere ve çocuklara yönelik atölyeler düzenlenmektedir. Bu atölyeler okuyucu profili, koleksiyon ve proje içerikleri dikkate alınarak kütüphane atölye alanlarında veya belediyenin uygun

Tablo 2. Nilüfer Belediyesi Kütüphaneleri 2007-2015 Hizmet Verileri

Nilüfer Belediyesi Kütüphaneleri 2007-2015									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kütüphaneden Yararlandı	2.000	19.779	32.111	32.800	38.747	73.011	87.402	234.441	364.217
Kütüphane Üyesi	20	200	547	2.056	3.126	5.562	7.786	10.015	18.566
Ödünç Kitap Verildi	0	1.998	4.746	7.617	9.980	18.511	23.829	27.017	43.287
Katalog/ Materyal Kaydı	14.638	7.314	5.494	5.554	17.637	12.568	9.841	10.820	9.282
Toplam Materyal Atölye Programı	12.816	19.555	24.749	28.022	45.093	57.489	67.327	78.077	86.033
Atölye Katılımcısı	0	0	6	10	14	10	21	7	6
Okul Tanıtım/ Sunumu	0	0	60	170	184	150	292	96	78
Okuluyula Gelen Öğrenci	3	22	19	31	100	187	169	338	323
Etkinlik/ Oturum	125	931	1.157	1.697	2.812	5.326	5.763	7.924	7.820
Etkinlik Katılımcısı	1	8	10	6	18	83	63	80	185
	250	1.905	2.832	600	3.152	5.418	6.185	6.990	12.654

salonlarında gerçekleştirilmektedir. Buna göre sahada ve sosyal medyada yapılan çağrılara geri dönüşler planlanarak alanında uzman kişiler tarafından yürütülmektedir. Örneğin: Yaratıcı Okuma, Yaratıcı Yazma, Herkesin Bir Yazarı Olmalı, Hikâye Resimleme, Araştırma Yöntemleri, Röportaj Atölyesi vb. Bu atölyelerden bir bölümü Yılın Yazarı projesi içinde yürütülmektedir.

Atölyelerin bazılarında elde edilen çıktılar kitaplaştırılarak kütüphanelere, belediyelere, STK'lara, il ve ilçe okullarına dağıtılarak kütüphane ve okuma alışkanlığına katkı sağlanmaktadır.

Sonuç

Kütüphane hizmetlerini planlarken, yönetim anlayışının kütüphane hizmetlerini mekân içinde ve sahada çalışabilir bir organizasyon olarak düşünmeleri, hem kütüphane kullanımını hem de belediye vatandaşı memnuniyet düzeylerini artırmaktadır.

Kütüphanelerde bilgi belge eğitimi almış uzman personel yanında kütüphane görevlilerinin işe uygun nitelikte olması ve sürekli eğitimlerle, mesleki ve kişisel gelişiminin desteklenmesi önemlidir.

Belediyelerin ve Kütüphane Müdürlüklerinin kurumsal olarak Millî Eğitim, Muhtarlıklar, STK'larla yazışmalarla ve yüz yüze bağlantılarının sağlanması bu ilişkilerin güçlendirilmesi için önem taşımaktadır.

Kütüphane faaliyetleri planlanırken, okuyuculardan alınan geri bildirimler değerlendirilerek kütüphane hizmetinin, dolayısıyla belediye hizmetlerinin memnuniyetlerine katkı sağlamaktadır.

Yapılan çalışmalardan elde edilen kitap, albüm vb. somut çıktılar projelerin yayılmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Kütüphane ve okuma alışkanlığı çalışmalarının (daha) profesyonel ölçme değerlendirme yolları ile okuyucu yönünden sonuçlarının izlenmesi ve bu bilgiler ışığında çalışmalara yön verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- T. C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı. (2014). Türkiye okuma kùltürü haritası. Ankara: KYGM
- TÜİK (2013). *Yıllara göre il nüfusları*. 15 Haziran 2016 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1590 adresinden erişildi.
- TÜİK (2014). *Seçilmiş göstergelerle Bursa: 2013*. Ankara: TÜİK.